

Світове господарство і міжнародні економічні відносини

Яцина Н. В.

студентка 5 курсу факультету міжнародної економіки

Нездоймінов С. Г.

доцент, кандидат економічних наук

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, Україна

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК РИНКУ КРУЇЗНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Сучасний розвиток ринку круїзних послуг полягає у поєднанні в ньому практично всіх форм міжнародного туризму та об'єднанні різних видів сервісу та організації дозвілля (у т.ч. готельне обслуговування, ресторанний бізнес, екскурсійна діяльність). Експерти вважають, що до 2020 року кожен другий турист відчує на собі незабутній досвід круїзного туризму. Глобалізація круїзної індустрії, зростання кількості прийому круїзних лайнерів в морських портах держави, вимагає активізації всіх форм господарської діяльності у сфері круїзних послуг на території портів і їх ролі в прийомі і обслуговуванні круїзних туристів в приморських регіонах України [1].

Як свідчать сучасні дослідження наукової літератури, розвиток круїзного туризму має величезний ефект для розвитку регіональної економіки:

- залучення до обслуговування транзитних заходів круїзних суден портів, агентських компаній, туроператорів, автотранспортних підприємств, закладів громадського харчування, установ культури. При обслуговуванні базових стоянок судна (зі зміною пасажирів), крім перерахованих підприємств, задіяні також аеропорти та готельний сектор;

- інтенсифікація надходжень до бюджетів всіх рівнів, в першу чергу, місцевого бюджету;

- створення нових робочих місць у сферах, задіяних для обслуговування круїзного судноплавства (у т.ч. у сфері туризму, транспортних перевезень тощо);

- стимулювання розвитку суміжних галузей, включаючи суднобудування та судноремонт;
- рекламування туристичних можливостей регіону (країни в цілому);
- розширення можливостей для міжнародного співробітництва;
- залучення інвестицій у розвиток транспортної та туристичної інфраструктури [2].

Міжнародна асоціація Cruise Lines International Association (CLIA) прогнозує значне зростання круїзної індустрії у 2015 році. Круїзні компанії приваблюють туристів у майже 1000 портів заходу в нових, екзотичних місцях, особливо у швидко зростаючому Азіатському ринку. У звіті CLIA також зазначено, що круїзними компаніями до кінця 2015 року, планується запуск на ринок круїзних послуг 22 нових океанських, річкових і спеціальних суден, загальним обсягом інвестицій більш ніж на 4 млрд дол США. Звернемо увагу, що у 2013 році глобальний економічний дохід круїзної індустрії склав більше 117 млрд дол США; індустрія підтримувала майже 900,000 робочих місць і зробила внесок в 38 млрд дол США у вигляді заробітної плати [3].

Проведені дослідження за даними 2014 року, дають підстави звернути увагу на сучасний стан розвитку круїзного ринку Європи:

- 6387000 європейців в 2014 році відправилися в круїзи.
- Цей показник на 0,5% вищий порівняно з попереднім роком.
- Кількість європейців, які обирають відпочинок у круїзі в порівнянні з 2008 роком збільшилась на 44%. Не дивлячись на той факт, що в 2008 почалася економічна криза, круїзна індустрія відмічалася щорічним зростом.
- Німеччина стала лідером серед країн Європи за кількістю круїзних туристів (1770000 пасажирів), що на 5%, більше, ніж в 2013 році. В основному це відбулося через збільшення потужності німецьких круїзних ліній AIDA і TUI.
- Лідерство відійшло від портів Великобританії, що відобразилось у загальному зниженні кількості британських пасажирів на 4,8%, порівняно з 2013 роком.

- Італія залишається третім за величиною ринком-донором круїзних пасажирів, незважаючи на зниження на 3,1%, що пояснюється уповільненням розвитку ринку Середземномор'я.

- Франція демонструє темпи зростання (13,7%), консолідуючи себе як четвертий в Європі найбільший ініціативний круїзний ринок.

- Іспанія продовжувала зменшувати обсяги круїзних туристів (- 4,5%), у зв'язку зі зменшенням потужності портів Середземномор'я та припиненню функціонування компанії Ibero Cruises.

- Скандинавський ринок демонструє темп росту до 5,6% в 2014 році [3].

Що стосується круїзного ринку України, то порти Чорноморського регіону в цілому мають достатньо великий потенціал для розвитку круїзного туризму. За оцінками експертів, кожний круїзний турист під час транзитного заходу судна у порт («суднозаходу») в середньому за 10 годин стоянки витрачає в місті перебування від 50 до 100 євро. Під час заходження до порту одного круїзного судна типу Panamax, місто одночасно відвідує від 2000 туристів. Сума, що витрачається одним туристом у базовому порту (у місті та під час екскурсій), досягає 600 євро за 2 - 3 дні. Таким чином, круїзне судноплавство дає можливість протягом семи місяців на рік створити умови для гарантованого поповнення місцевих бюджетів (у т.ч. за рахунок туризму, витрат туристів на сферу розваг тощо). До того ж, це не призводить до суттєвого збільшення навантаження на наземну інфраструктуру приморських регіонів [4].

Україна в дев'яностих роках ХХ ст. входила в число лідерів круїзного судноплавства, оперуючи флотом в основних круїзних регіонах світу. У теперішній час, у зв'язку з повною втратою пасажирського флоту, потенціал українських портів Чорного моря використовується не повною мірою. У той же час, з кожним роком збільшується зустрічний потік іноземних туристів на круїзних судах, які прибувають в порти України. Пояснюється це тим, що в найбільш освоєних басейнах Карибського і Середземного морів круїзним суднам стає тісно. Боротьба за клієнтів змушує круїзні компанії шукати нові ринки збуту

своїх послуг. Чорноморський басейн підходить для цього як ніякий інший, так як, по суті, є частиною Середземноморського круїзного ринку [5].

Наша країна могла б виступити ініціатором створення міжнародного кластеру Чорноморських круїзних портів. Круїзний продукт - це той продукт, який складається з багатьох складових, він цікавий тоді, коли до його складу включено не тільки туристичні центри України, але і всі атракції портів країн акваторії Чорного моря. І цей продукт було б простіше просувати на міжнародних ринках, для того щоб перерозподіляти туристичні потоки, в тому числі і на користь портам Чорноморського регіону. Чорне море за своїм географічним положенням не є транзитним, отже, для того, щоб виділитися у самостійний напрям для масового круїзного туризму не менше 5 портів повинні мати інфраструктуру, здатну обслуговувати судна довжиною понад 300 м. Сьогодні таку інфраструктуру мають два чорноморські порти – Одеса (Україна) та Констанца (Румунія). На даний момент здійснюється модернізація потужностей з прийому пасажирів у портах Бургас (Болгарія), Сочі (Росія) та Батумі (Грузія), після завершення якої Чорноморський регіон може заявити про себе як про круїзний напрям для суден масового сегменту.

Ускладнення структури організації прийому і обслуговування круїзів вимагають від портів Причорномор'я уміння включатися в комерційні мережі круїзних операторів, регіональних підприємств туризму, перетворюватися на міжнародний центр послуг і один з провідних елементів системи міжнародного круїзного туризму в регіоні і країні. Морегосподарський комплекс, у складі якого провідна роль належить морським торгівельним портам, в більшості країн, що мають вихід на морські і океанські шляхи, працює ефективніше, ніж інші галузі національної економіки. Позиціонування України як морської держави вимагає як урахування глобальних тенденцій світової морської торгівлі, так і обліку тих тенденцій, які відбуваються в Чорноморсько-Азовському регіоні. Необхідність розвитку вітчизняного морегосподарського комплексу та портової інфраструктури диктується високою прибутковістю ринку круїзних послуг

завдяки визнаним у світі конкурентним перевагам транспортування водними шляхами (екологічність, дешевизна, інвестиційна привабливість та ін.).

Таким чином, державним органам, портам і підприємцям круїзного бізнесу необхідно зробити значні зусилля для просування Причорноморського туристичного регіону на європейському ринку круїзного туризму. Розвиток круїзного судноплавства сприятиме розвитку суміжних галузей регіональної економіки (готельний бізнес, громадське харчування, транспорт, суднобудування, судноремонт тощо). Це сприяє залученню інвестицій, створює мультиплікативний ефект розвитку регіональної економіки, а отже – сприяє створенню нових робочих місць.

Література:

1. Нездойминов С. Г. Морской круизный бизнес как вектор международной интеграции морехозяйственного комплекса Украины / С. Г. Нездойминов, Н. Н. Андреева // Экономист. – 2014. – № 7. – С.43–45.
2. Круїзне судноплавство як чинник розвитку приморських регіонів України. Аналітична записка. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1054/>.
3. Cruise Lines International Association (CLIA) Unveils Seven Cruise Industry Outlooks for 2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.europeancruisecouncil.com/images/downloads/press_2013/CLIA_press_release_State_of_the_Industry.pdf
4. Тенденции в развитии круизного рынка. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://portsukraine.com/node/2580>
5. Нездойминов С. Г. Основы круизного туроперейтинга: учебное пособие / С. Г. Нездойминов. – Херсон: Издатель Гринь Д.С., 2013. – 320 с.